

JEAN HEGLAND

Het woud der belofte

Vertaald uit het Engels
door Pieter Janssens



*Voor Douglas Fisher
en Garth Leonard Fisher*

*en ter nagedachtenis aan
Leonard Hegland*

Het is vreemd deze eerste woorden te schrijven, alsof ik me vooroverbuig in de mufte roerloosheid van een put en mijn gezicht vanuit het water naar boven zie kijken, zo klein en onder een zo onbekende hoek dat ik schrik bij het besef dat het spiegelbeeld het mijne is. Na al die tijd voelt een pen stijf en onhandig aan in mijn hand. En ik moet toegeven dat dit schrift met zijn woestenij van lege bladzijden bijna meer een bedreiging lijkt dan een geschenk, want wat kan ik hier schrijven dat geen pijn doet bij de herinnering?

Je zou over nu kunnen schrijven, zei Eva, *over deze tijd*. Vanmorgen was ik er zo zeker van dat ik dit schrift zou gebruiken om te studeren, dat ik moeite had om niet schamper te doen over haar voorstel. Nu zie ik dat ze misschien gelijk heeft. Elk onderwerp waar ik aan denk, van economie tot en met meteorologie, van anatomie via geografie tot en met geschiedenis, lijkt in een kringetje rond te draaien en me onherroepelijk terug te leiden naar nu, naar hier, vandaag.

Vandaag is het Kerstmis. Ik kan er niet omheen. We hebben de dagen te nauwgezet afgestreept op de kalender om het mis te kunnen hebben wat de datum betreft, hoe graag we dat ook zouden willen. Vandaag is het Kerstmis en Kerstmis is één dag meer om in leven te blijven, één dag meer om vol te

houden in de hoop dat deze tijd weldra achter ons zal liggen.

Volgend jaar Kerstmis zal dit alles voorbij zijn en zullen mijn zus en ik weer het leven leiden dat voor ons was bedoeld. Er zal weer elektriciteit zijn, de telefoon zal weer werken. Er zullen weer vliegtuigen overvliegen. In de stad zal er voedsel zijn in de winkels en benzine bij de benzinestations. Lang voor de volgende kerstdag zullen we zwelgen in alles wat ons nu ontbreekt en waarnaar we snakken – zeep en shampoo, toiletpapier en melk, vers fruit en vlees. Mijn computer zal het weer doen, Eva's cd-speler zal weer werken. We zullen naar de radio luisteren, videofilms kijken, de krant lezen. Banken, scholen en bibliotheken zullen weer open zijn en Eva en ik zullen dit huis waar we nu leven als verweesde schipbreukelingen hebben verlaten. Zij zal dansen in het corps van het San Francisco Ballet, ik zal mijn eerste semester in Harvard achter de rug hebben en deze natte, donkere dag die we van de kalender Kerstmis moeten noemen zal lang, lang voorbij zijn.

'Gelukkig halfheidens, lichtelijk literair en zeer commercieel kerstfeest,' verkondigde onze vader altijd op kerstochtend wanneer, lang voor de winterse dageraad, Eva en ik al rondhingen in de gang voor de slaapkamer van onze ouders. Trillend van

opwinding smeeften we hen op te staan, naar beneden te komen, zich te haasten, terwijl zij geeuwden, per se een kamerjas wilden aantrekken, hun gezicht wilden wassen en hun tanden wilden poetsen en zelfs – wanneer vader bijzonder irritant was – koffie wilden zetten.

Na het geharrewar en gelach van het cadeaus uitpakken kwam het middagdiner, dat we indertijd heel gewoon vonden, en dan volgden telefoontjes van verre familie en Händels *Messiah* die triomfantelijk uit de luidsprekerboxen galmde. Op een bepaald moment in de loop van de namiddag gingen we met ons vieren wandelen op de zandweg die op onze open plek uitkomt. De tintelende lucht en het groene winterbos reinigden onze zintuigen en ons verhemelte, en tegen de tijd dat we de brug bereikten en klaar waren om terug te gaan, zou vader onherroepelijk hebben verkondigd: ‘Dit is het ware kerstcadeau, bij god – rust, stilte en zuivere lucht. Geen burenen binnen een omtrek van zes en geen stad binnen vijftig kilometer. Boeddha, Sjiva, Jehova en de afdeling Bosbouw van Californië zij dank; we wonen aan het eind van de weg!’

Later, als de avond was gevallen en het hele huis op het gloeien van de lampjes in de kerstboom na donker was, stak moeder de kaarsjes van het kerstcarrousel aan en dan bleven we er enkele ogenblikken zwijgend omheen staan, kijkend naar de herders,

de drie wijzen en de engelen, die om de kleine heilige familie heen draaiden.

‘Tja,’ zei vader dan voordat we ons verspreidden om van de kalkoen te peuzelen en plakken van de koude plumpudding te snijden, ‘zo luidt het verhaal. Kon beter, kon slechter, maar het draait tenminste om een baby.’

Deze Kerstmis is er niets van dat alles.

Deze Kerstmis geen snoer lampjes, geen kerstkaarten. Er zijn geen stapels cadeautjes, geen interlokale telefoongesprekken met oudtantes en achternichten, geen kerstliedjes. Er is geen kalkoen, geen plumpudding, geen wandeling naar de brug met onze ouders, geen *Messiah*. Dit jaar is Kerstmis niet meer dan een zoveelste blanco hokje op een kalender die bijna door zijn dagen heen is, een extra kop thee, enkele ogenblikken kaarslicht en, voor elk van ons, één enkel cadeau.

Waarom al die moeite?

Drie jaar geleden, toen ik veertien was en Eva vijftien, stelde ik op een regenachtige avond een week voor Kerstmis diezelfde vraag. Vader zat te mopperen over het aantal kaarten dat hij nog moest schrijven en moeder had zich met haar snorrende naaimachine verschanst in haar werkkamer, waar ze van tijd tot tijd uit te voorschijn kwam om een zoveelste lading koekjes uit de oven te ha-

len en me op te porren om de mengkommen af te wassen.

‘Nell, ik moet die kommen schoon hebben, dan kan ik met de pudding beginnen voordat ik naar bed ga,’ zei ze terwijl ze de ovendeur dichtdeed achter de laatste bakplaat met koekjes.

‘Oké,’ mopperde ik terwijl ik de bladzijde omsloeg van het boek waarin ik verdiept was.

‘Vanavond nog, Nell,’ zei ze.

‘Waarom doen we dit?’ vroeg ik, geïrriteerd opkijkend van mijn boek.

‘Omdat ze vuil zijn,’ antwoordde ze en bleef even staan om me een warm gemberkoekje te geven voordat ze terugrende naar de mysteries van haar naaikunst.

‘Niet die kommen,’ gromde ik.

‘Wat dan wel, Pompoentje?’ vroeg mijn vader terwijl hij een zoveelste envelop dichtlikte en met een overdreven gebaar een zoveelste naam op zijn lijst doorstreepte.

‘Kerstmis. Al die rommel en drukte, en we zijn eigenlijk niet eens christenen.’

‘Om de dooie dood niet,’ zei vader. Hij legde zijn pen neer en sprong op van de tafel bij het voorraam, zich al warmend aan de energie van zijn eigen woorden.

‘We zijn geen christenen, we zijn kapitalisten,’ zei hij. ‘Iedereen in dit verrekte land is kapitalist, of

hij het nou leuk vindt of niet. Iedereen in dit land is een van 's werelds meest vraatzuchtige consumenten en put bronnen uit in een twintig keer hoger tempo dan wie ook op deze arme aarde. En Kerstmis is onze gouden kans om gelijke tred te houden.'

Toen hij zag dat ik me weer in mijn boek verdiept had, ging hij verder: 'Waarom we aan Kerstmis doen? Al sla je me dood. Weet je wat – we kappen ermee. Gooien de handdoek in de ring. Ik rijd morgen naar de stad en lever de cadeaus in. We geven de koekjes aan de kippen en schrijven al onze vrienden en kennissen om uit te leggen dat we Kerstmis hebben geruild voor de vasten. Al is het jammer van mijn vakantie,' voegde hij er quasi-bedroefd aan toe.

'Ik weet het goed gemaakt.' Hij knipte met zijn vingers en bukte zich alsof hij zojuist aan zijn achterhoofd was geraakt door een idee. 'We gaan de balken onder de bijkeuken vervangen. Vergeet die kommen, Nell, en ga mijn jack halen.'

Ik keek hem somber aan en haatte hem een halve seconde om de moeiteloze manier waarop hij mijn hatelijkheden en mijn humeurigheid onschadelijk maakte. Ik liep verongelijkt naar de keuken, pakte een handvol koekjes en sjokte naar boven om me met mijn boek in mijn slaapkamer te verschuilen.

Even later hoorde ik hem in de keuken, bezig met het afwassen van de kommen die ik had laten staan en luidkeels zingend:

*Wij, drie koningen van oostere snaar,
rookten een rubberen sigaar.
Hij zat vol kruit en hij barstte uit
Tot ver voorbij de evenaar.*

Het jaar daarop had ik niet eens aan Kerstmis durven twijfelen. Moeder was ziek en we klampten ons vast aan alles wat licht en lieflijk en warm was, alsof we dachten dat, als we de schaduwen maar negeerden, ze zouden oplossen in de schittering van de hoop. Maar het volgende voorjaar stierf ze toch aan kanker, en vorig jaar Kerstmis deden Eva en ik ons best om te bakken en in te pakken en te zingen, in een verwoede poging om vader – en onszelf – ervan te overtuigen dat we gelukkig konden zijn zonder haar.

Ik dacht dat we ons vorig jaar Kerstmis ellendig voelden. Ik dacht dat we ons ellendig voelden omdat moeder dood was en vader afstandelijk en stil was geworden. Maar er hingen lampjes in de boom en er lag een kalkoen in de oven. Eva was Clara in de uitvoering van *De Notenkraker* door het Redwood Ballet en ik had net de uitslag van mijn schooltests gekregen, die goed genoeg was om – als ik het toelatingsexamen niet verknalde – de brief te rechtvaardigen die ik aan de toelatingscommissie van Harvard wilde schrijven.

Dit jaar echter is dat allemaal ofwel verdwenen of opgeschort. Dit jaar vieren Eva en ik alleen maar Kerstmis omdat het minder pijnlijk is toe te geven dat het vandaag Kerstmis is dan te doen alsof het niet zo is.

Het is moeilijk met een cadeau voor iemand te komen als er geen winkel is waar je er een kunt kopen, wanneer er weinig privacy is om er een te maken, wanneer alles wat je bezit, elke boon en elke korrel rijst, elke lepel en pen en paperclip tevens eigendom is van degene voor wie je een cadeau wilt maken.

Ik gaf Eva een paar van haar eigen spitzen. Twee weken geleden pikte ik het minst afgetrapte paar uit de kast in haar studio en knapte ze zo goed mogelijk op, stiekem, terwijl zij oefende. Met de laatste druppels vlekkenwater van moeder reinigde ik het versleten satijn. Ik stikte de leren zolen vast met vissnoer uit vaders viskoffertje. Ik drenkte de ge-deukte teenstukken in een mengsel van water en houtlijm, deed mijn best om ze weer in vorm te krijgen, verstopte ze achter de kachel om te drogen en doordrenkte en vormde en droogde ze opnieuw en opnieuw. Daarna maasde ik het versleten satijn op de neuzen van de schoenen, zodat ze ze een paar uur langer kon gebruiken door eerst te dansen op het web van steken dat ik had gemaakt.

Ze slikte toen ze de doos openmaakte en ze zag.